

KANTEEL

kinderopvang

**Pedagogisch werk-
beleidsplan
PA de Graaf**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
1 Praktische informatie	4
Adresgegevens Kanteel	4
Adresgegevens locatie	4
Halen en brengen	4
2 De groepen	5
Stamgroep	5
Indeling stamgroepen	5
Beroepskracht-Kind-Ratio (BKR)	5
Open deuren beleid	5
Vierogen principe	6
Wennen	6
Extern wenbeleid	6
Specifiek PA	6
3 Visie op kind en ontwikkeling bij Kanteel	8
3.1 Organisatiemissie	8
3.2 Kindbeeld	8
3.3 VVE Voor en vroegschoolse Educatie	10
4 De dagelijkse praktijk	15
5 Pedagogisch vakmanschap	17
5.1 TALENT	17
Inzet beroepskrachten in opleiding/stagiaires	19
6 Volgen en observeren	20
6.1 Welke methode, welke vorm	20
6.2 SNEL	21
6.3 Overdrachtsformulier	21
7 Samenwerken met anderen	21
8 Ouders	22
9 Bijlage	23

Voorwoord

Beste ouder(s) / verzorger(s),

Als eerste willen wij uw kind en u van harte welkom heten bij Peuterarrangement de Graaf, met de groepen Kruimel en Dribbel van Kanteel Kinderopvang.

Dit peuterarrangement werkt nauw samen met basisschool de Kameleon in de Brede Bossche School de Graaf. Het doel is om te komen tot de vorming van Kind Centrum 2,5-13 waarin alle partners gezamenlijk werken aan de zorg, opvang en educatie.

In dit pedagogisch werkplan staan de uitgangspunten van de dagelijkse omgang met de kinderen binnen PA de Graaf beschreven.

We willen u graag vertellen hoe we werken en welke uitgangspunten we hanteren.

De vier pedagogische basisdoelen zoals die beschreven zijn in de Wet Kinderopvang vormen het uitgangspunt van dit plan. Dit betekent dat:

- a. op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;
- b. kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- c. kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden, en
- d. kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Naast dit wettelijk kader zijn ook de pedagogische bouwstenen van Kanteel (zie www.kanteel.nl) bepalend voor dit werkplan. De bouwstenen zijn het pedagogisch beleidsplan zoals dat Kanteel breed geldig is. Dit plan is besproken en goedgekeurd door de Centrale Cliëntenraad (CCR) van Kanteel.

Samen met de ouders en medewerkers van onze locatie hebben wij, door het schrijven van dit pedagogisch werkplan, invulling en kleuring gegeven aan deze bouwstenen, want iedere locatie is anders. In dit plan kunt u lezen wat uw kinderen ervaren en zien van onze pedagogische uitgangspunten en keuzes.

Dit plan wordt jaarlijks door alle betrokken partijen geëvalueerd. Wij nodigen u uit om met ons in gesprek te blijven over de inhoud van ons pedagogisch werkplan, zodat we dit, waar nodig, bij kunnen stellen.

Bij dit pedagogisch werkplan hoort het document Randvoorwaarden kinderopvang. Hierin staan een aantal belangrijke procedures en werkwijzen binnen onze organisatie beschreven. Deze kunt u vinden op onze website: www.kanteel.nl.

1 Praktische informatie.

Adresgegevens Kanteel

Kanteel Kinderopvang

Postbus 334

5240 AH Rosmalen

tel. 073-8507850

E-mail: Info@kanteel.nl

Website: www.kanteel.nl

Afdeling relatiebeheer:

E-mail: relatiebeheer@kanteel.nl

Telefoon relatiebeheer algemeen: 073-851999

Telefoon relatiebeheer de Graaf: 073-8511475

Adresgegevens locatie

Graafseweg 52

5213 AL 's-Hertogenbosch

E: pagraaf@kanteel.nl

Telefoonnummers

Dribbel T: 073-8519936

Kruimel T: 073-8519937

Locatiemanager Jeannette Kappé

E-Mail: jkappe@kanteel.nl

Telefoonnummer: 06-38076589

Openingstijden voor Peuter Arrangement (PA):

Dribbel: Maandag-, dinsdag-, woensdag- en donderdagochtend.

Kruimel: Maandag-, dinsdag-, woensdag- en donderdagochtend.

Ochtend is van 08.15 tot 12.15 uur. Daarmee sluiten we aan bij de starttijd van school.

Op de peutergroepen Dribbel en Kruimel worden 2 arrangementen aangeboden:

Arrangement 1: maandagochtend en woensdagochtend

Arrangement 2: dinsdagochtend en donderdagochtend

U kunt bij inschrijving aangeven van welk arrangement u gebruik wilt maken voor uw peuter.

Tussentijds is het in overleg mogelijk om van arrangement te wisselen indien de kind-beroepskracht ratio dit toelaat.

Halen en brengen

- *Iedere ochtend staat de koffie of thee klaar voor u als ouder. De deuren worden in de ochtend om 8.15 uur geopend waarbij u tot 08.45 uur koffie kunt drinken, met andere ouders kunt praten en/of samen met uw kind een puzzeltje kunt maken of een boekje lezen. Vanaf 08.45 uur starten de medewerkers met het programma. Om 12.05 uur worden de deuren weer geopend zodat u tot 12.15 uur uw kind kunt ophalen.*
- *Als uw kind door iemand anders wordt opgehaald dient u hiervoor vooraf toestemming te geven*

2 De groepen.

De groepsindeling: ledere groep bestaat uit maximaal 16 peuters die worden begeleid door twee pedagogisch medewerkers. Het kind – leidster ratio is 1 pedagogisch medewerker op 8 kinderen. Daarnaast wordt het team op sommige dagdelen ook nog ondersteund door een vrijwilliger, en werken we met een 3^e medewerker op de groepen voor het VVE.

Stamgroep

Zo noemen we de groep waar uw kind in geplaatst wordt. Aan deze groep is vaste groepsleiding gekoppeld. Door de overheid is vastgesteld wat de maximale bezetting van kinderen op een groep mag zijn in combinatie met het aantal pedagogisch medewerkers. Daar wijken wij niet van af. Het kan voorkomen dat er op rustige dagen stamgroepen worden samengevoegd. Hierover wordt u altijd geïnformeerd door de pedagogisch medewerkers. Bij inschrijving op de PA wordt u gevraagd om hiervoor toestemming te verlenen.

Bij het samenvoegen van Kruiemel en Dribbel, worden de kinderen begeleidt door de vaste pedagogisch medewerkers van de groep van uw kind. Samenvoegen kan gebeuren bij studiedagen van school, of andere speciale dagen, waarbij er minder kinderen op de groepen komen.

Indeling stamgroepen

ledere groep bestaat uit maximaal 16 peuters van 2,5 – 4 jaar, die worden begeleid door twee pedagogisch medewerkers. Bij uitzondering worden ook kinderen van 2 jaar of 2 jaar en 3 maanden toegelaten. Dit gebeurt altijd in overleg met het Consultatiebureau en na toestemming van Compas. Een kind mag gebruikmaken van maximaal 2 stamgroepen en stamgroep ruimtes.

Beroepskracht-Kind-Ratio (BKR)

In de wet Kinderopvang is vastgelegd wat het aantal toegestane kinderen is ten opzichte van het aantal pedagogisch medewerkers. Hier houden wij ons aan bij Kanteel.

Afnemen van extra (incidentele) dagen

Bij Peuterarrangement PA de Graaf, is het afnemen van extra (incidentele) dagen niet mogelijk.

Open deuren beleid

We proberen ervoor te zorgen dat vriendjes uit verschillende groepen elkaar gedurende de week regelmatig zien en de kans krijgen om samen te spelen. Niet alleen tijdens het buitenspelen maar juist ook bij het binnenspelen, bijvoorbeeld in de speelzaal, de hal of op een andere groep. Uitgangspunt hierbij is, dat kinderen op elk moment terug kunnen naar de eigen stamgroep. Werken met het open deuren beleid heeft vele voordelen. Kinderen hebben meer ruimte en meer ontdekkingsmogelijkheden. Daarnaast raken zij ook vertrouwd met alle gezichten op het kindcentrum van zowel de kinderen alsook van de pedagogisch medewerkers. Op deze manier is het voor een kind geen grote stap meer als het in een andere groep mag spelen. Soms zijn er andere redenen waarom groepen worden samengevoegd, bijvoorbeeld bij studiedagen van school of op rustige dagen. Hierover wordt u altijd geïnformeerd en wordt u gevraagd toestemming te geven.

Bij open deuren beleid kan de BKR op groepsniveau gedurende de activiteit tijdelijk losgelaten worden. Kinderen moeten echter altijd terug kunnen keren naar de eigen stamgroep en op stamgroep niveau moet de BKR kloppen.

Vierogen principe

Bij PA de Graaf werken we volgens het vierogen principe. Dit betekent dat er altijd een pedagogisch medewerker mee kan kijken of luisteren met de pedagogisch medewerker die voor een korte periode alleen met een groep kinderen is. De ruimtes van de groepen liggen naast elkaar en de verschoonruimte wordt door beide groepen gebruikt. Dit maakt dat pedagogisch medewerkers veel in de gelegenheid zijn om bij elkaar te kijken of te horen wat er gebeurt.

Omdat PA de Graaf gevestigd is in een Brede Bossche School, zijn er altijd een of meerdere volwassenen in het gebouw aanwezig die, als een pedagogisch medewerker alleen is vanwege het aantal kinderen, mee kunnen kijken of luisteren.

Wennen

Bij de Peuterarrangementen beginnen de kinderen iedere dag met afscheid nemen van hun ouders en het begroeten van de pedagogisch medewerkers en andere kinderen. Vooral aan kinderen die nieuw zijn stelt dit hoge eisen. Om de kinderen hierin te ondersteunen, het wennen op de nieuwe (stam)groep, worden er tijdens de intake gepaste wenafspraken gemaakt voor kind en ouder. Bij het ene nieuwe kindje, zal behoefte zijn aan een opbouw en duur van het verblijf op de PA terwijl een ander kindje zich de groep direct eigen maakt en met wat extra ondersteuning van de pedagogisch medewerker zich prima op haar gemak voelt in de groep. In principe blijven de kinderen de hele ochtend, behalve als blijkt dat dit nog te veel is voor het kind, dan nemen we contact op met de ouders en kan het kind in overleg wat eerder opgehaald worden. Als het nodig is, bouwen we het spelen bij de PA zo langzaam maar zeker op, tot het voor het kind ok is om een hele ochtend te komen. Dit wordt per kind bekeken.

Nieuwe kinderen worden door de pedagogisch medewerkers goed in de gaten en gehouden. Ze leggen extra uit, wat de bedoeling is van de verschillende activiteiten die er gedaan worden en het ritme van de ochtend en ze stellen de nieuwe kinderen gerust. Ook worden de andere kinderen betrokken bij de nieuwe kinderen. Er wordt hen gevraagd het nieuwe kindje te helpen bijvoorbeeld bij het opruimen.

Als uw kind geplaatst is bij het peuterarrangement wordt er voordat hij start door de pedagogische medewerker van het peuterarrangement een afspraak gemaakt voor een huisbezoek. In dit gesprek wordt uitgelegd hoe de werkwijze op het Peuterarrangement is.

Ook praktische dingen worden besproken en we hebben het over uw kind en wat u van ons verwacht. Uw kind zal zeker de eerste tijd heel veel nieuwe indrukken op doen tijdens zijn/haar ochtend op de opvang; dit is vaak merkbaar bij de nieuwe kinderen, zij hebben tijd nodig om hun draai te vinden in de groep.

U kunt altijd bellen om te vragen hoe het met uw kind gaat. Als er een aanleiding toe is, belt de pedagogisch medewerker van het peuterarrangement u. Belangrijk is dat er een basis van wederzijds vertrouwen groeit en hierbij is eerlijkheid altijd belangrijk. Dus ook als een kind het moeilijk heeft, vertellen we dit.

Tijdens het intakegesprek worden er met u afspraken gemaakt over de start van uw kind op de groep waar het geplaatst is.

Extern wenbeleid

Kinderen mogen niet op de groep wennen voordat het contract is ingegaan!

Specifiek PA

- **Spelinloop/binnenkomst**
Zie halen en brengen blz. 6
- **VVE thuis bijeenkomst**
Met de start van het nieuwe thema is er een VVE-thuis en startactiviteit voor ouders en kinderen.

- *Het elkaar ontmoeten en het introduceren van het nieuwe VVE-thema is het doel van deze ochtend. Ontmoeting tussen ouders onderling en tussen ouders en medewerkers om de betrokkenheid te vergroten. Soms gebruiken we deze ochtend ook om belangrijke informatie over het peuterarrangement te bespreken.*

- ***Uitstapjes***

Bij het peuterarrangement wordt een enkele keer een uitstapje georganiseerd, zoals een bezoek aan de kinderboerderij, het bos en een jaarafsluiting. Tijdens een uitstapje staat het samen plezier beleven voorop. In principe gaan we ervan uit dat tijdens een uitstapje elk kind door de eigen ouder begeleid wordt.

3 Visie op kind en ontwikkeling bij Kanteel

3.1 Organisatiemissie

Kanteel is een organisatie die bijdraagt aan elke stap van ieder kind op weg naar volwassenheid. Want kinderen zijn de toekomst. Wij geloven in de ontwikkelkracht van kinderen. Daarom stimuleren wij actief de unieke groeimogelijkheden van kinderen.

3.2 Kindbeeld

Kinderen groeien op in een voortdurend veranderende samenleving. En de kwaliteiten en vaardigheden die kinderen in de toekomst nodig hebben, veranderen mee. De taak van onze pedagogische professionals is bij kinderen vaardigheden te laten ontplooien, waarvan we nu weten dat die de komende jaren noodzakelijk zijn, ook wel de 21-eeuwse vaardigheden¹ genoemd.

- Samenwerken
- Probleemoplossend denken en handelen
- Creativiteit
- Communiceren
- Sociale en culturele vaardigheden
- Kritisch denken
- Zelfregulering (inzicht in eigen handelen) en
- ICT-geletterdheid (mediawijsheid, ICT en informatie basisvaardigheden en formulering van problemen)

Bij Kanteel kunnen kinderen dit spelend, betrokken en onderzoekend ontdekken. Wij helpen ze om hun natuurlijke nieuwsgierigheid ruim baan te geven en hun eigen talenten te ontwikkelen. Dit doen we door in te spelen op zaken waar kinderen plezier aan beleven, door kinderen aan te sporen en uit te dagen. Want doen is een hele goede manier van denken. We stimuleren hen om niet op te geven en het zelf te doen, fouten te maken en om hulp te vragen. Kinderen maken een individuele ontdekkingstocht, 'reizen' van fase naar fase en nemen al hun ervaringen mee, op weg naar volwassenheid. Kinderen van nu zijn de burgers van de toekomst, daar bereiden we ze bij Kanteel op voor.

De 21-eeuwse vaardigheden hebben we vertaald in onze pedagogische uitgangspunten:

Ik kan het zelf!

Wij laten een kind dingen zelf doen en geven hiervoor de ruimte en de middelen. Wij luisteren goed naar wat kinderen zelf willen doen en stimuleren hen. Onze locaties zijn zo ingericht dat ze uitdagen tot spel. We noemen dat een rijke speelleeromgeving. Onze medewerkers bieden kinderen een passend activiteiten aanbod aan en ondersteunen kinderen in hun spel. Op deze manier komen kinderen tot betrokken spel en dan wordt spelen leren.

Ik ben niet alleen!

Op PA de Graaf hebben we twee peutergroepen met kinderen van 2,5 – 4 jaar (met uitzonderingen, zie indeling stamgroep blz. 7)

Deze groepen bieden kinderen veel unieke mogelijkheden en kansen. Ze oefenen met samen spelen, leren, ruzies oplossen, je houden aan afspraken, zoeken naar grenzen en verantwoordelijkheid nemen. Aandacht voor een positieve groeps sfeer staat daarbij centraal.

---

¹zie voor uitgewerkte toelichting op www.slo.nl

Ik mag er zijn!

We vinden het belangrijk dat ieder kind, jong en oud, elke dag ervaart dat het gezien wordt en er toe doet. Op deze manier ontwikkelt een kind zijn eigen persoonlijkheid met eigenwaarde en zelfvertrouwen. Onze medewerkers hebben oog voor wat kinderen denken, willen en voelen. Ze houden rekening met de behoefte van kinderen aan individuele aandacht, erkenning en bevestiging. Op deze manier wordt het welbevinden van kinderen verhoogd.

Ik ben ik en jij bent jij!

Kinderen groeien op in een wereld waarin veel verschillen bestaan. Verschillen in religie, cultuur, geaardheid en huidskleur maar ook in gezinssamenstelling en het wel of niet hebben van een beperking. Deze verschillen benaderen we bij Kanteel als waardevolle aanvullingen op elkaar. We leren kinderen open te staan en respect te hebben voor ieders leefwereld, gewoonten en gebruiken.

Ik kan dit al!

Een kind is de motor van zijn eigen ontwikkeling! Ze ontwikkelen zich door spelenderwijs te doen, te ervaren en te beleven. Wanneer een kind zelf oplossingen vindt voor problemen waar hij mee te maken krijgt wordt zelfvertrouwen bekrachtigd. Zo ontwikkelt het kind zelfstandigheid. Wanneer kinderen sommige dingen moeilijk blijven vinden dan stimuleren en helpen wij hen. Wij genieten van kinderen die trots op zichzelf zijn als ze ontdekken dat ze iets nieuws hebben geleerd.

Samenwerken/spelen

Bij PA de Graaf, waar we rijk zijn aan culturen, laten we ons graag inspireren door de verschillende culturele achtergronden die kinderen hebben. Dit extra brengen de kinderen vanzelf mee en is voor ons een grote inspiratiebron. En voor de kinderen onderling een verrijking in het samenspielen. Daarnaast worden er regelmatig activiteiten georganiseerd waarin de kinderen van de peutergroepen en de kleutergroepen samen spelen of tijdens gezamenlijke bijeenkomsten samen feest vieren of samen eten.

Samenwerken

Bij de peuters wordt gedurende de ochtend voortdurend geappelleerd aan het samenwerken van de kinderen. Dit kan zijn als een kind een puzzel maakt die te moeilijk is, dat een ander kindje wordt uitgenodigd om te helpen. Of samen een huis bouwen van blokken of duplo. Ook is er iedere dag een "helpend handje", dat samen met de pedagogisch medewerker opdrachten uitvoert.

Probleemoplossend denken en handelen

Bij het maken van een puzzel wordt een kind door middel van vragen gestimuleerd het juiste stukje op de juiste plek te leggen. Bijvoorbeeld door een kleur te benoemen en te vragen waar het kind die kleur nog meer ziet. Of door uit te leggen wat hoekjes zijn en hoe je die kunt gebruiken om te beginnen bij een puzzel.

Bij het delen van een fiets vragen we aan de kinderen hoe we het kunnen oplossen als ze allemaal tegelijk op de fiets willen.

Creativiteit

Bij ieder thema dat we met de kinderen gebruiken, worden er ook creatieve activiteiten aangeboden. Bij de herfst gaan we bladeren zoeken en die opplakken om er een boom van te maken, of we gaan ze verven en ermee stempelen. Daarnaast nodigen we kinderen ook uit om op een creatieve manier problemen op te lossen.

Communiceren

We vinden het erg belangrijk dat kinderen op een goede manier leren communiceren. Door ze uit te nodigen om te vertellen wat er is en dit ook aan andere kinderen te vertellen willen we ze leren dat

praten een goede manier is om duidelijk te maken wat je wilt. Of waarom je verdrietig/boos bent. Als dat duidelijk is kun je met elkaar een oplossing vinden.

Ook dagen we kinderen uit om te vertellen over dingen die ze thuis hebben meegemaakt. Soms doen we dit in de kring, maar ook tijdens vrije spel momenten dagen we de kinderen uit door open vragen te stellen. We prikkelen kinderen om taal te gaan gebruiken, we helpen ze op weg. Tijdens de VVE-momenten komt dit ook duidelijk aan bod! Verder benoemen we alles wat we doen, zodat de kinderen de woorden sneller op pakken. Daarnaast verwoorden we de gevoelens van kinderen, om ze te leren wat er met hun emoties gebeurt!

Sociale en culturele vaardigheden

Bij PA de Graaf zijn er veel verschillende kinderen met een andere culturele achtergrond. Met name bij feestdagen wordt dit duidelijk. Zo wordt er bij ons ook aandacht besteed aan bijvoorbeeld het Suikerfeest.

Iedereen is welkom en iedereen mag zijn zoals hij/zij is. We hebben respect voor elkaar. We zijn nieuwsgierig naar elkaars achtergronden, tijdens het koffiedrinken ontstaan zo ook mooie gesprekken, waardoor je meer te weten komt over elkaars gebruiken/feesten.

Kritisch denken

Door middel van grapjes en dingen net verkeerd te zeggen, dagen we kinderen uit kritisch mee te denken met wat er verteld wordt en of dit wel klopt. Voorbeeld: de zon schijnt lekker zeggen we, terwijl het buiten regent.

Op deze manier kunnen we toetsen of kinderen bepaalde woorden al kennen, of ze echt weten of de kleur van de auto bv. Blauw is! Het is een speelse manier van toetsen, waarin de kinderen vaak plezier beleven, want de roepen het hardst, nee de auto is groen!

Zelfregulering (inzicht in eigen handelen)

Door samen met de kinderen te benoemen wat ze doen, krijgen ze inzicht in hun eigen handelen. Bijvoorbeeld als ze hun jas aan willen trekken, laten we ze zien hoe de jas op de grond moet liggen, anders krijg je hem niet goed aan. Of als je een ander kind duwt, valt het om en doet het zich pijn. Terwijl als een kindje verdriet heeft en een ander kind troost hem/haar, laat je zien dat daardoor het verdriet over gaat.

ICT-geletterdheid (mediawijsheid, ICT en informatie basisvaardigheden en formulering van problemen)

Bij Pa de Graaf werken we met een digibord op de groepen, waarbij de kinderen d.m.v. simpele opdrachten en touchscreen ervaren hoe het bord werkt.

Zo mogen ze bv de bel afzetten als deze gaat op het digibord, de kinderen hebben heel snel door hoe dit werkt.

3.3 VVE Voor en vroegschoolse Educatie.

Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) heeft als eerste doel de brede algemene ontwikkeling te stimuleren van kinderen van 2,5 tot 6 jaar. Daarnaast bieden we kinderen die de Nederlandse taal niet of matig beheersen extra ondersteuning in het leren van de Nederlandse taal. Een goede taalontwikkeling tussen 0 en 4 jaar is belangrijk voor het latere leren op de basisschool en voor de totale ontwikkeling van kinderen. Via de VVE-programma's werken we samen met het basisonderwijs actief aan het verminderen of voorkomen van (het risico op) ontwikkelingsachterstanden bij kinderen.

VVE indicatie

Kinderen die een Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie (VVE)-indicatie hebben, zijn kinderen waarvoor het consultatiebureau op basis van door de gemeente vastgestelde criteria een overdracht/indicatie heeft afgegeven. Deze indicatie kan worden afgegeven omdat uw kind extra

ondersteuning nodig heeft op de peuterspeelzaal op bepaalde ontwikkelingsgebieden, bijvoorbeeld de taalontwikkeling.

Met een VVE indicatie komt uw peuter in aanmerking voor 4 dagdelen (16 uur) aanbod bij de PA.

- **Kenmerkende visie op VVE**

Bij PA de Graaf wordt bij beide groepen gewerkt met de Uk en Puk VVE methode. Op de groep worden er aan de hand van de thema's activiteiten georganiseerd waaraan de kinderen in grotere of kleinere groepen deelnemen. Het niveau van de activiteiten wordt aangepast aan de kinderen en ook aan het individuele kind. Soms is er wat meer uitdaging nodig en soms moet een activiteit eerst wat eenvoudiger ingebracht worden. Bij Uk en Puk wordt gebruik gemaakt van de pop Puk, die meedoet met activiteiten en wordt ingezet bij bijvoorbeeld verlegen kinderen.

- **Wijze waarop ontwikkeling gestimuleerd wordt specifiek op ontwikkelingsgebieden**

Een ontwikkelingsgebied kan zich niet optimaal ontwikkelen zonder dat daarbij een ander gebied betrokken wordt. Alles heeft invloed op elkaar en alle ontwikkelingsgebieden zijn met elkaar verbonden.

- **Voorbeelden van activiteiten die de sociaal-emotionele ontwikkeling stimuleren:**

- Verjaardag vieren
- Fantasie en/of rollenspel (verkleedhoek, keuken)
- Kringgesprekken
- Buiten spelen
- Vrij spel
- Knutsel en beeldende activiteiten
- Samen spelen en materialen delen
- Benoemen van emoties bij gebeurtenissen
- Rol aannemen om emoties te leren kennen (huilende baby, boze hond)

- **Voorbeelden van activiteiten die de motorische ontwikkeling stimuleren:**

- Kringspelletjes
- Fietsen, klimmen en andere bewegingen tijdens het buitenspelen of in het speellokaal
- Verven, kleuren, puzzelen etc.
- Spelen met verschillende soorten materialen
- Constructie activiteiten
- Zingen van versjes met bijbehorende bewegingen

- **Voorbeelden van activiteiten die de taalontwikkeling stimuleren:**

- Zingen van liedjes en versjes
- Benoemen van dingen die gebeuren
- Benoemen van handelingen
- Kringgesprekken
- Spelen in de diverse hoeken door middel van praten met elkaar
- Voorlezen en praten over het verhaal
- Fantasiespel
- Vertellen aan en door kinderen over de dingen die met kinderen gebeuren

- **Voorbeelden van activiteiten die het ordenen, meten en rekenen stimuleren:**

- Maken van puzzels met getallen/vormen
- Zingen van liedjes/versjes met getallen
- Leren van kleuren door puzzels, liedjes, blokken etc.
- Activiteiten rondom het verzamelen van dezelfde vormen en hoogtes van diverse materialen

- Inspelen op alledaagse gebeurtenissen waarin ordenen en tellen voorkomen (zoals: zoeken naar eigen paar schoenen, hoeveel bekers hebben we nodig om te drinken?)
- **Voorbeelden van activiteiten die de spelontwikkeling stimuleren:**
  - Spelen in vaste hoeken
  - Inspelen op situaties door het creëren van nieuwe spelsituaties
  - Zelf keuzes laten maken
  - Aanbieden van gevarieerde spelmaterialen
- **Voorbeelden van activiteiten die de cognitieve ontwikkeling stimuleren:**
  - Memory spelen
  - Benoemen van kleuren, cijfers, voorwerpen, dieren (thema's)
  - Bouw- en constructiespelletjes
  - Kinderen zelf problemen laten oplossen
  - In kringgesprek in gesprek gaan over verschillende onderwerpen
  - Plakwerkje
- **Bewegen en zintuiglijk ervaren**
 Bewegen en gebruik van de zintuigen zijn de basis van alle andere vormen van communicatie en leren. Jonge kinderen hebben een spontane drang om te bewegen en om hun zintuigen te gebruiken. Zij hebben geen gerichte training nodig om zich motorisch te ontwikkelen. Ze leren op natuurlijke wijze tijdens hun dagelijkse activiteiten en spel.
- Binnen de peuterarrangementen scheppen we de voorwaarden voor het actieve spontane leren op motorisch en zintuiglijk gebied. De verschillende ruimtes die wij tot onze beschikking hebben sluiten aan bij de beweeg- en ervarbehoefes van de kinderen.
- Wij zorgen voor een goed dagritme zodat de kinderen niet over- of onder prikkelt raken, laten het kind doen wat het zelf kan en geven extra impulsen door gerichte activiteiten aan te bieden zoals imitatie-, beweeg-, en ontdekspelletjes.
- **Samen spelen en samen leven**
 Al heel jong hebben kinderen met elkaar een sociaal leven, met leuke en minder plezierige kanten. Ze hebben plezier en dagen elkaar uit en kunnen elkaar ook storen. Ze leren met elkaar en met de pedagogische medewerkers basale sociale vaardigheden.
- Kinderen in de groep hebben regelmatig botsingen of conflicten. Botsingen zijn leermomenten, kinderen leren sociale vaardigheden om hun mening duidelijk te maken, de ander te begrijpen en oplossingen te zoeken.
- Wij grijpen alleen in situaties in wanneer we merken dat de veiligheid van een ander in gevaar is of als uw kind een situatie als angstig ervaart. We verwoorden emoties en regels, leggen uit en geven aanwijzingen.

Lieke stapt van een loopfietsje af en Danny denkt: 'zo nu ik'. Maar als hij erop stapt, bedenkt Lieke zich en wil het fietsje terug. Ze begint te sjorren en te duwen, maar Danny laat niet los. Dat wordt ruzie. De pedagogisch medewerker ziet het eerst even aan, zegt dan tegen Lieke 'Laat Danny nu maar even, dan mag jij dadelijk als Danny klaar is weer fietsen'. En tegen Danny: 'Zeg maar tegen Lieke dat zij dadelijk weer mag fietsen'. Lieke laat los, kijkt nog wat beteuterd. Danny doet een paar stapjes op het fietsje, stapt dan af en duwt het weer richting Lieke met een gebaar "zo nu mag jij weer".
Ook hebben we een open deurenbeleid, dus kunnen de kinderen ook bij de andere groep spelen op de momenten dat de deuren open staan. Dit vinden kinderen vaak erg leuk omdat in de andere groep ander speelgoed is of andere kinderen zitten. Dit open deuren beleid heeft als grootste voordeel dat alle kinderen en pedagogisch medewerkers elkaar kennen.

- **Geluiden en muziek, dans en beweging**
 Ze zijn onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van peuters. Het gaat over communicatie, de wereld ontdekken en een wij-gevoel maken. We schenken veel aandacht

aan spelen waarbij (zelf-)expressie een belangrijke rol speelt. Enkele voorbeelden hiervan zijn: zingen en bewegen op muziek, verkleden, poppenkast spelen, muziek maken, fantasieverhaaltjes bedenken en spelen. We zingen iedere dag, vooral bij de vaste momenten veel liedjes zoals na het eten het poetslied, dansen, maken regelmatig muziek met verschillende instrumenten. We luisteren ook naar muziek en doen er dan spelletjes mee zoals bijvoorbeeld de polonaise of de stoelendans. Ook spelletjes zoals zakdoekje leggen en “Jan Huygen in de ton” worden enthousiast meegespeeld. **Ik kan dansen, zingen, iets maken!** Poets nu je neusje en poets nu je kin Poets nu je mondje met je tandjes erin Was je handje hier en was je handje daar Nog een keer het mondje en dan zijn we klaar!

- **Beeldende expressie** Beeldende expressie gaat in de jonge jaren om plezier in het bezig zijn en de ervaring dat je de wereld om je heen kunt veranderen en mooi maken. Het ontdekken van verschillende materialen, het aanvoelen, zelf vormen en naar eigen hand zetten van materiaal, het gebruiken van voorwerpen zoals een kwast of een schaar, het oefenen van de motoriek, het zich uiten op verschillende manieren: dat alles speelt een rol bij creatief bezig zijn. Het eindresultaat is niet van belang en altijd mooi, plezier hebben in de activiteit vinden wij het belangrijkste! Kinderen worden dan ook niet gedwongen om aan een activiteit mee te doen. De pedagogisch medewerker zal een kind aanmoedigen, stimuleren, begeleiden of helpen de angst voor bijvoorbeeld verf (daar krijg je zulke vieze vingers van!) te overwinnen.
- **Verjaardagen feesten en rituelen**
Bij het Peuterarrangement besteden we met de kinderen aandacht aan feesten zoals Sinterklaas, Kerstmis, Carnaval, Pasen en het Suikerfeest. Dit doen we met de kinderen van het peuterarrangement en de school. Ze vormen steeds terugkerende rituelen die sfeer geven aan de groep en voor de kinderen belangrijk zijn als herkenning. Samen feest vieren legt de nadruk op het gevoel van verbondenheid met elkaar. Natuurlijk is het feest dat gevierd wordt afgestemd op de groep en de persoon. **Jarig zijn** is een groot feest waar de kinderen soms dagen van te voren al mee bezig zijn! Op die speciale dag staat het kind in de belangstelling en vieren we feest in de eigen groep. Met slingers, muziek, een kroon, een speciale stoel, traktaties én natuurlijk een cadeautje maken we dan ook iets heel bijzonders van deze dag. Maar als een kind niet zoveel aandacht wil, houden we daar natuurlijk rekening mee!
Verjaardagen en afscheidsfeesten hebben vaste onderdelen zodat het voor ieder kind een vertrouwd gebeuren is. De ouders zijn van harte welkom om dit feestje mee te vieren. Als dit niet kan en u wilt graag dat wij foto's maken dan kunt u uw camera aan ons afgeven. Wij maken dan enkele opnames zodat u toch een indruk krijgt van het feest.

Kijk ik mag er zijn!

Spannend hoor! Mijn allerlaatste dag op het Peuterarrangement. We zingen, maken muziek en ik krijg een cadeautje. Ook krijg ik vandaag mijn knutselmap mee naar huis met werkjes, foto's en verhaaltjes van mijn leuke tijd hier op het peuterarrangement. Ik zal het hier wel missen en ik denk dat ze mij ook wel gaan missen!

- **Wijze waarop ontwikkeling gevolgd wordt en aanbod hierop afgestemd wordt**
Op onze locatie werken we met de observatie methode van Uk en Puk. Op vaste momenten observeren we de kinderen. Door deze observatie kunnen we zien hoe kinderen zich ontwikkelen en waar het ze gemakkelijk af gaat en waar ze nog ondersteuning nodig hebben.
- **Wijze waarop ouders betrokken worden**
Ouders betrekken wij ook bij Uk en Puk, door het werken met VVE-thuis, per thema krijgen ouders opdrachten mee die ze thuis met hun kind kunnen maken.
Daarnaast worden ouders uitgenodigd bij feestdagen om mee te helpen bij het maken van een lunch/ontbijt voor de kinderen.

Om de betrokkenheid te vergrootten worden ouders bij PA de Graaf uitgenodigd om een keer een ochtend mee te draaien met de groep, zodat ze inzicht krijgen in hoe er op de groep van hun kind gespeeld wordt.

- ***Passende inrichting en materiaal***

De ruimte waarin de kinderen verblijven heeft een onmiskenbare invloed op het werken met de kinderen. De inrichting moet kinderen uitdagen om op onderzoek uit te gaan, maar moet daarnaast kinderen ook voldoende veiligheid bieden. Veiligheid door het gebruik van kindvriendelijk meubilair en materiaal maar ook veiligheid door duidelijke speelhoeken te maken en vaste plaatsen voor materiaal. Op deze manier structureren pedagogisch medewerkers de ruimte voor de kinderen. Het gebruik van speelhoeken heeft een positieve uitwerking op het spel van de kinderen. Ze kunnen zich vaak wat langer concentreren en spelen rustiger. Het is prettig voor kinderen om in deze speelhoeken in kleine groepjes of alleen te spelen. Ook de inrichting van de buitenruimte is van groot belang. Bij de peuterarrangementen wordt daarom ook in principe ieder dagdeel buiten gespeeld. Het buitenspelen is een belangrijk onderdeel van de dag, omdat de kinderen dan letterlijk de ruimte krijgen.

- ***Aansluiting onderwijs en zorgvuldige overgang naar onderwijs***

Als uw kind vanuit het peuterarrangement doorstroomt naar de basisschool, vindt er een overdracht plaats met de leerkracht van de basisschool. In het overdracht formulier staat de ontwikkeling van het kind omschreven. De leerkracht is op deze manier op de hoogte van de vaardigheden. Ook weet hij wie het kind heeft begeleid op het peuterarrangement en kan er eventueel een terugkoppeling plaatsvinden. Voordat wij dit formulier aan de basisschool geven, krijgt u het uiteraard eerst zelf te lezen.

- Gaat uw kind naar een andere basisschool, dan sturen wij het overdrachtsformulier, met toestemming van u als ouders, op naar de basisschool waar uw kind naar toe gaat. Indien gewenst kan er aan de overdracht nog een mondelinge toelichting gegeven worden.

4. De dagelijkse praktijk

- Wennen voor ouders en kind
- Voeding, eten en drinken en speciale voeding
- Verschonen en zindelijk worden
- Ziek zijn op de PA
- Seksualiteit en intimiteit
- Dagritme rituelen en overgangsmomenten
- Verjaardagen, feesten en rituelen
- De inrichting van de ruimte
- Activiteitsaanbod op alle ontwikkelingsgebieden:
  - lichamelijke en motorische ontwikkeling
  - verstandelijk en cognitieve ontwikkeling
  - sociaal emotionele ontwikkeling
  - taalontwikkeling

Wennen voor ouders en kind

- **Zie blz. 8**

Voeding, eten en drinken en speciale voeding

Tijdens de ochtend wordt er door de kinderen samen fruit gegeten en water gedronken.

Mocht uw kind i.v.m. allergie of geloofsovertuiging bepaalde voedingsmiddelen niet eten, dan kunt u dit tijdens de intake aan de pedagogisch medewerker doorgeven. Wij kunnen hier dan rekening mee houden.

Verschonen en zindelijk worden

Kinderen worden op vaste momenten en wanneer dit nodig is verschoond. Kinderen raken bij het peuterarrangement vaak al snel vertrouwd met naar de wc gaan. Jongere kinderen zien oudere groepsleden naar de wc gaan en bovendien is de toiletruimte in dezelfde ruimte als de verschoonruimte. Spelenderwijs toont het kind er meer belangstelling voor en wanneer het serieus vorm krijgt, bespreken we dit met ouders. Wij vinden het belangrijk dat het kind zich vrijuit kan bewegen tijdens het spel. De kleding kan wel eens vuil worden tijdens activiteiten dus houdt u hier rekening mee. Het is raadzaam een set reservekleden in de tas achter te laten, met name tijdens het zindelijk worden.

Ziek zijn op de PA

Als uw kindje ziek wordt op de PA zullen wij u bellen en vragen het op te halen. Zieke kinderen zijn niet op hun plaats in de groep, ze hebben behoefte aan rust en veel aandacht en dat kan niet bij een peuterarrangement groep.

Seksualiteit en intimiteit

Het is belangrijk dat kinderen zich lekker voelen in hun lijf. Hierbij is het van belang in te kunnen schatten op welke leeftijd een kind behoefte heeft aan bepaalde intimiteiten zoals knuffelen en op schoot zitten. Hierbij is acceptatie en respect voor elk kind erg belangrijk.

Wij vinden het van groot belang dat kinderen leren wat vriendschap en liefde is. Dit proberen wij kinderen te leren door kinderen de ruimte te geven om zelf hun grenzen aan te geven, kinderen te laten ervaren wat respect tonen en krijgen is. Kinderen leren dingen samen te doen en anderen te laten helpen.

Wij willen kinderen op een natuurlijke manier leren omgaan met seksueel gedrag.

Door het bespreekbaar te maken, willen we bepaalde grenzen aangeven. Als kinderen van 0-4 jaar hun geslachtsorganen betasten is dit niet direct aanstootgevend voor anderen en in een gepaste situatie vinden wij dit geen probleem. Kinderen in deze leeftijdsfase hebben hier nog geen enkele bedoeling bij en is het volkomen onschuldig gedrag. Maar er zijn ook grenzen: wij vinden het niet gepast als kinderen bij elkaar aan de geslachtsorganen komen. Dit gedrag zullen we bespreekbaar maken en uitleggen. Dit doen we op een manier dat een kind er geen vervelend gevoel aan overhoudt. Kinderen mogen doktertje spelen maar ze moeten de kleren aanhouden. Wij laten kinderen niet bloot lopen om hygiënische reden maar zeker ook omdat het buitenterrein aan de openbare weg ligt. Wij vragen dus altijd aan de ouders om in de zomer, zwemkleding of zwemluiers mee te nemen.

Dagritme rituelen en overgangsmomenten

Algemeen Wij beginnen met koffie en thee met de ouders. Wij hebben een duidelijke dagritme waar wij ons zoveel mogelijk aan proberen te houden.

De dag is als volgt ingedeeld: spelinloop met koffie en thee, kringgesprek, ontwikkelingsgerichte activiteiten, vrij spelen, samen opruimen, aan tafel, buiten spelen. Deze indeling kan wel eens wijzigen, als gevolg van het weer, eventuele feestjes etc. Maar in grote lijnen hebben we een duidelijke structuur.

Verjaardagen feesten en rituelen

Bij het Peuterarrangement besteden we met de kinderen aandacht aan feesten zoals Sinterklaas, Kerstmis, Carnaval, Pasen en het Suikerfeest. Dit doen we met de kinderen van het peuterarrangement en de school. Ze vormen steeds terugkerende rituelen die sfeer geven aan de groep en voor de kinderen belangrijk zijn als herkenning. Samen feest vieren legt de nadruk op het gevoel van verbondenheid met elkaar. Natuurlijk is het feest dat gevierd wordt afgestemd op de groep en de persoon.

De inrichting van de ruimte (zie blz. 13)

5 Pedagogisch vakmanschap

Wij werken met vakmensen met een gedeelde passie. De werkwijze is gericht op de ontwikkeling van kinderen maar ook op die van zichzelf en hun team. Iedere collega heeft andere kwaliteiten en ervaringen. Deze worden binnen het team benut en vormen een inspiratiebron voor collega's. De diversiteit in het team maakt dat medewerkers van elkaar kunnen leren. Want net als de kinderen, moeten ook zij soms juist iets doen om andere talenten te ontwikkelen.

5.1 TALENT

Bij Kanteel werken we met TALENT*. Hiermee bedoelen we de vaardigheden die pedagogisch medewerkers gebruiken om professioneel en positief bij te dragen aan de ontwikkeling van ieder kind. (*'TALENT' is afgeleid van de interactievaardigheden zoals door het NCKO onderzocht en geadviseerd.)

T Talent ontwikkelen van ieder kind

Onze pedagogisch medewerkers weten in welke ontwikkelingsfase een kind zich bevindt. Ze volgen structureel ieder kind in zijn ontwikkeling en sluiten aan bij de behoeftes en interesses van het kind. Ze scheppen de juiste omstandigheden waardoor kinderen de volgende stap in hun ontwikkeling kunnen zetten. Zij werken actief aan de talentontwikkeling van ieder kind. Er is daarom iedere dag voor ieder kind weer iets te beleven en te leren bij Kanteel.

Ook als kinderen hier extra steun bij nodig hebben, dan kunnen wij kinderen dit bieden. Hiervoor werken wij op een aantal locaties met een voor- en vroegschoolse educatieprogramma. (VVE).

A Autonomie respecteren

Kinderen hebben een innerlijke drang om de wereld te leren kennen en te begrijpen. In deze ontdekkingstocht laten kinderen al heel jong een eigen wil en eigen karakter zien. Doordat wij dat erkennen en stimuleren bouwt een kind zelfvertrouwen op en een positief gevoel over zichzelf. Wij respecteren de eigen oplossingen en ideeën van kinderen. Hoe ouder een kind wordt, hoe meer het zelf zal willen en kunnen doen. Wij geven kinderen hiervoor de mogelijkheid en de ruimte. In ons werk staat daarom kindparticipatie centraal. Hiermee willen wij de autonomie van kinderen actief stimuleren door ze uit te nodigen om mee te denken, zelf beslissingen te nemen, dingen uit te proberen en problemen op te lossen. Bij kindparticipatie gaat het niet om eenrichtingsverkeer, maar om een wisselwerking tussen de kinderen onderling en de pedagogisch medewerkers.

L leiding geven en structuur bieden

Vrijheid en structuur hangen nauw met elkaar samen. Kinderen de vrijheid geven in het maken van eigen keuzes werkt het beste in een omgeving waar regelmaat en structuur aangebracht zijn en waar grenzen worden gesteld. Dit draagt bij aan het gevoel van veiligheid en welbevinden van een kind. Onze pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van de belangrijke rol die ze hebben in het bieden van deze veiligheid. Zij helpen kinderen om hun gedrag te sturen en leren hen de regels te begrijpen en zich hieraan te houden. Deel uitmaken van een stabiele groep met vaste pedagogisch medewerkers en het aanbieden van een programma met een dagritme en regelmaat geeft kinderen houvast en gevoel van veiligheid, zij weten wat hen te wachten staat. Want waar je je veilig voelt kom je tot ontwikkeling.

E Emotioneel Steunen

Emotionele steun van een volwassene zorgt ervoor dat kinderen op verkenning gaan en zich ontwikkelen. Hiervan zijn onze medewerkers zich altijd bewust. De pedagogisch professionals op de groepen hebben oog voor kinderen. Door goed te kijken naar een kind en door te proberen te begrijpen wat het bedoelt, kan de medewerker op de juiste manier op een kind reageren. Het creëren van een emotioneel veilige plek staat centraal in ons dagelijks werk. Als een kind ontspannen

is, openstaat voor de wereld en goed in zijn vel zit, dan komt het tot optimale groei. Het is onze taak om hier zorg voor te dragen.

N Naast elkaar en samen leren spelen

Kinderen uit zich vanaf hun geboorte als sociale wezens. Door ervaringen te delen met andere kinderen en volwassenen, door samen dingen te doen en door de communicatie die daarmee gepaard gaat geven kinderen betekenis aan hun ervaringen. Een groep op een kindcentrum is een unieke leerplek voor kinderen. Zij doen hierbij positieve en negatieve ervaringen op. Als pedagogisch medewerker heb je door je manier van ondersteunen en begeleiden veel invloed op de manier waarop interacties tussen kinderen verlopen. Door zelf positieve interacties met kinderen aan te gaan, bevorder je ook positieve interacties tussen kinderen onderling. De pedagogisch medewerkers zoeken altijd naar een goede balans tussen het kind als individu en de groep, tussen samen en alleen. Maar ook tussen jongste en oudste kind in een groep.

T Taal is de basis

Communicatie, verbaal en non-verbaal, vormt de basis van het werk van de pedagogisch medewerker op de groep. Alles is communicatie: een baby die je met een pruillip aankijkt, een peuter die aan je hand trekt of een schoolkind dat je van alles wil vertellen. Voor kinderen is taal dé manier om de wereld beter te leren kennen. Door met kinderen te praten leren zij de taal kennen en gebruiken. Pedagogisch medewerkers benoemen wat er gebeurt en bereiden kinderen voor op situaties, leggen deze uit en helpen kinderen gedachten en gevoelens te verwoorden. Wij vinden communicatie de belangrijkste basis voor alle ontwikkeling.

Deze vaardigheden worden zichtbaar tijdens spelmomenten, eetmomenten, en de dagelijkse gang van zaken.

Borging van de persoonlijke ontwikkeling van de pm'er door:

- *Gebruik Talentwijzer
3 x per jaar wordt Talentwijzer besproken tijdens het teamoverleg en tijdens de jaargesprekken met de pedagogisch medewerkers staan de vaardigheden ook op de agenda.*
- *Bijscholing en ontwikkeling; bij pa de Graaf werken we met een coach 0-6 jaar die de pm'ers ondersteunt in hun werk. Daarnaast krijgen alle pedagogisch medewerkers ieder jaar VIB (3 x filmen en nabespreken). Kanteel organiseert een paar keer per jaar bij het Kanteel café avonden waarin onderwerpen aan bod komen als inspiratie voor de pedagogisch medewerkers. En er vindt bijscholing plaats d.m.v. een verdiepende cursus van Talentwijzer.*
- *Daarnaast volgt het team van pa de Graaf een training vanuit Compas voor begeleidend spel.*
- *Tijdens de team-en groepsoverleggen wordt de samenwerking besproken, hierbij hebben we met name aandacht voor het elkaar feedback geven, afspraken maken en nakomen.*
- *De pm'ers maken gebruik van elkaars kwaliteiten en gebruiken de werkinstructies en protocollen die Kanteel voor haar processen heeft ingericht.*

Inzet beroepskrachten in opleiding/stagiaires/vrijwilliger

Bij Kanteel willen we graag investeren in het TALENT van de toekomst daarom werken we op alle locaties met studenten van verschillende opleidingen. Op dit moment is dit niet van toepassing bij Pa de Graaf, omdat wij een beperkt aantal ochtenden open zijn, is het niet interessant voor studenten of stagiaires om bij ons hun opleiding te doen, het aantal stage uren zou te weinig zijn.

Wel is er een vrijwilliger aanwezig bij PA de Graaf bij de groep Kruimel. Zij ondersteunt de pedagogisch medewerkers in hun werk o.a. door het fruit te schillen, de afwas te doen, de port folio's met knutselstukken van de kinderen bij te houden, bij verjaardagen en afscheid o.a. de muts te maken en soms doet ze een spelletje met de kinderen. Dit gebeurt altijd onder toezicht van een vaste beroepskracht. Haar taken doet ze in overleg met een vaste medewerker. Zij staat niet alleen met de kinderen. Als ze vragen heeft kan ze altijd terecht bij de vaste medewerkers.

6 Volgen en observeren

6.1 Welke methode, welke vorm

De pedagogisch medewerkers observeren dagelijks de kinderen en de groep. Dit is een bron van plezier, inzicht en verwondering. Bij het structureel observeren van de individuele ontwikkeling en welbevinden van de kinderen wordt gebruik gemaakt van observatie instrumenten.

Op onze locatie werken we met de observatie methode van Uk en Puk. Op vaste momenten observeren we de kinderen. Door deze observatie kunnen we zien hoe kinderen zich ontwikkelen en wat ze gemakkelijk af gaat en waar ze nog ondersteuning nodig hebben.

Bij Kanteel heeft ieder kind een mentor, dat is een pedagogisch medewerker van de groep van uw kind. Bij de start van de kinderopvang krijgt u te horen wie de mentor is van uw kind. Deze mentor is uw aanspreekpunt als het gaat om de ontwikkeling en welbevinden van uw kind. De mentor volgt en registreert de ontwikkeling van uw kind en voert de oudergesprekken.

- 3 maanden evaluatie (3 maanden na plaatsing)
- 10 minutengesprek (twee keer per jaar.)
- Overdrachtsgesprek/Eindevaluatie

Ook wordt de ontwikkeling en welbevinden van kinderen intern besproken tijdens de groepsoverleggen met de pedagogisch medewerkers van de groep van uw kind. Als pedagogisch medewerkers iets opvalt in de ontwikkeling van uw kind of het vermoeden heeft dat er iets aan de hand is met uw kind dan wordt dit met de ouders besproken of ze dit herkennen en wordt afgesproken welke stappen ondernomen moeten worden.

Wij proberen aan alle kinderen de ondersteuning te bieden die het kind nodig heeft. Dit doen wij niet alleen. We werken nauw samen met zorgpartners uit de wijk of omgeving.

Onderwijs - Doorgaande ontwikkelingslijn 0-13

Bij PA de Graaf wordt samengewerkt met:

basisschool de Kameleon; in BBS de Graaf werken we aan een uitdagende, veilige en gezellige omgeving voor de kinderen en ouders, waarin naar hartenlust gespeeld kan worden en al spelend veel geleerd wordt.

- **Consultatie bureau,** samen met de jeugdverpleegkundige overleggen we waar we situaties op de groep of met kinderen kunnen verbeteren. Mocht een kindje besproken worden, dan gebeurt dit altijd na en in overleg met de ouders, die ook worden uitgenodigd om bij het overleg aanwezig te zijn.

- Partners in de wijk, bij de BBS de Graaf werken we nauw samen **met Divers, de GGD, Jeugdzorg, Bibliotheek** en de **wijkagent**.

- Jeugdzorg als het nodig mocht zijn dat er extra ondersteuning komt bij een kind of een gezin, dan kan in overleg met de ouders jeugdzorg betrokken worden en kan jeugdzorg ook advies geven aan de pedagogisch medewerkers op de groep wat de beste handelwijze is naar en met een kind.

Ons uitgangspunt hierbij is dat we alles doen in overleg met ouders want ouders kennen hun kind het beste. De pedagogisch medewerker of de locatiemanager zal u hierover altijd uitgebreid informeren.

De pedagogisch medewerkers hebben trainingen gevolgd op het gebied van observeren en communiceren zodat ze op een verantwoorde manier de zorgbehoefte van kinderen in kaart kunnen brengen en hierover in gesprek gaan met ouders.

Het stappenplan basiszorg op een kindcentrum (zie bijlage) is de werkinstructie voor medewerkers in het geval zij problemen signaleren bij een kind. Dit stappenplan wordt in de gemeente 's-Hertogenbosch gemeentebreed gehanteerd in het kader van de Ondersteuningstructuur 0-13. De kinderen waar zorg over is worden besproken in de kindbespreking 0-13 waarbij u als ouder ook aanwezig bent. Samen met u wordt gekeken naar de beste ondersteuning voor uw kind.

Bij vermoeden van mishandeling of misbruik geldt een ander plan van aanpak. Wanneer er een vermoeden van kindermishandeling of seksueel misbruik is, hanteren we binnen Kanteel de wettelijk verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, die is vastgelegd door de Brancheorganisatie Kinderopvang. Alle pedagogisch medewerker bij Kanteel zijn hiervan op de hoogte.

6.2 SNEL

In de gemeente 's-Hertogenbosch wordt bij alle kinderen in de kinderopvang of het peuterarrangement op de leeftijd van 2,8 jaar de SNEL 30-33 maanden afgenomen. Het doel van deze test is om zo snel mogelijk in te kunnen springen als uw kind kans loopt om een taalachterstand te ontwikkelen. We werken hierbij nauw samen met de jeugdverpleegkundige.

U wordt over deze test op uw locatie verder geïnformeerd. Ook zullen wij voor de afname van deze test vooraf uw toestemming vragen.

6.3 Overdrachtsformulier

Als uw kind vanuit kinderopvang of peuterarrangement doorstroomt naar een basisschool, vindt er een overdracht plaats met de leerkracht van de basisschool.

In het overdrachtsformulier staat de ontwikkeling van het kind omschreven. De leerkracht is op deze manier op de hoogte van de vaardigheden. Ook weet hij wie het kind heeft begeleid op het kinderdagverblijf/peuterarrangement en kan er eventueel een terugkoppeling plaatsvinden. Voordat wij dit formulier aan de basisschool geven, krijgt u het uiteraard eerst zelf te lezen.

Gaat uw kind naar een andere basisschool, dan sturen wij het overdrachtsformulier, met uw toestemming, op naar de basisschool waar uw kind naar toe gaat. Indien gewenst kan er aan de leerkracht nog een mondelinge toelichting gegeven worden.

7 Samenwerken met anderen.

We doen het samen, dat is ons uitgangspunt.

In alles wat we doen proberen we de leefwerelden waarin kinderen opgroeien te verbinden: thuis, kinderopvang, buurt en school. Zo creëren we een emotioneel positief klimaat waarin kinderen kunnen groeien en ontwikkelen.

8 Ouders

Een gelukkige en veilige kindertijd gun je ieder kind. Ouders zijn de eerste en belangrijkste opvoeders om daarvoor te zorgen. Wanneer een kind naar een van onze locaties komt, willen wij daar graag een steentje aan bijdragen. Hiervoor is een open en positieve samenwerking tussen ouders en pedagogisch medewerkers belangrijk. Daarom gaan we regelmatig met ouders in gesprek over wat een kind meemaakt, hoe het zich ontwikkelt en of er eventuele zorgen zijn.

In de relatie met elkaar, staan duidelijke en eerlijke communicatie en wederzijds begrip, centraal. Mondeling en schriftelijk wisselen we informatie uit over dagelijkse zaken en belangrijke gebeurtenissen. Ieder jaar zijn er oudergesprekken waarin de ontwikkeling en het welbevinden van het kind centraal staan. We vinden het ook belangrijk dat ouders elkaar ontmoeten, daarom vieren we samen feest of organiseren we ouderbijeenkomsten.

Communicatie

Tijdens het halen en brengen wordt informatie uitgewisseld tussen u als ouders en de pedagogisch medewerkers over uw kind. Regelmatig komt er een nieuwsbrief uit, die u kunt lezen in de schoolapp onder het kopje Kruimel of Dribbel.

10-minuten gesprek

In deze gesprekken wordt de voortgang en de ontwikkeling van een kind met de ouders besproken. *Aan de hand van de observaties wordt u uitgenodigd voor een 10-minuten gesprek door de pedagogisch medewerkers van de groep.*

Oudercommissie

Bij Kanteel is de inspraak van ouders op verschillende manieren mogelijk. Bij PA de Graaf heeft de locatie manager regelmatig een gesprek met van iedere groep een ouder. In deze gesprekken wordt besproken hoe ouders het werk op de groepen ervaren en of er nog aandachtspunten zijn.

De verschillende oudercommissies zijn verenigd in de Centrale Cliëntenraad (CCR). Binnen de CCR krijgen ouders de mogelijkheid om mee te praten over de besluitvorming en beleidsvoering van Kanteel Kinderopvang.

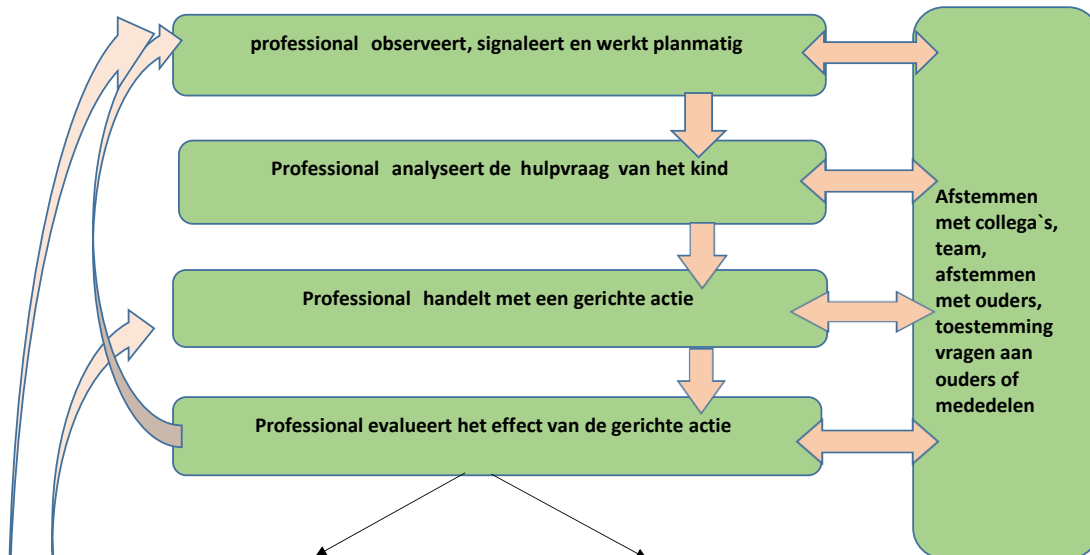
We hebben ook een klachtenprocedure waarmee ouders zowel klachten als tips en verbeterpunten kunnen delen. De locatiemanager kan u hier meer over vertellen, ook kunt u kijken op onze website. Mocht uw klacht niet naar tevredenheid worden afgehandeld dan kunt u altijd contact opnemen met het Klachtenloket Kinderopvang (www.klachtenloket-kinderopvang.nl).

Ook op andere manieren gaan wij met ouders in gesprek. Bijvoorbeeld met een brainstormsessie, klanttevredenheidsonderzoek of ouderavond. De mening van iedere ouder telt, dat is ons uitgangspunt.

Het gezondheid en veiligheidsplan: is indien u dit wenst als ouder op te vragen bij de locatiemanager, of op locatie.

9 Bijlage.

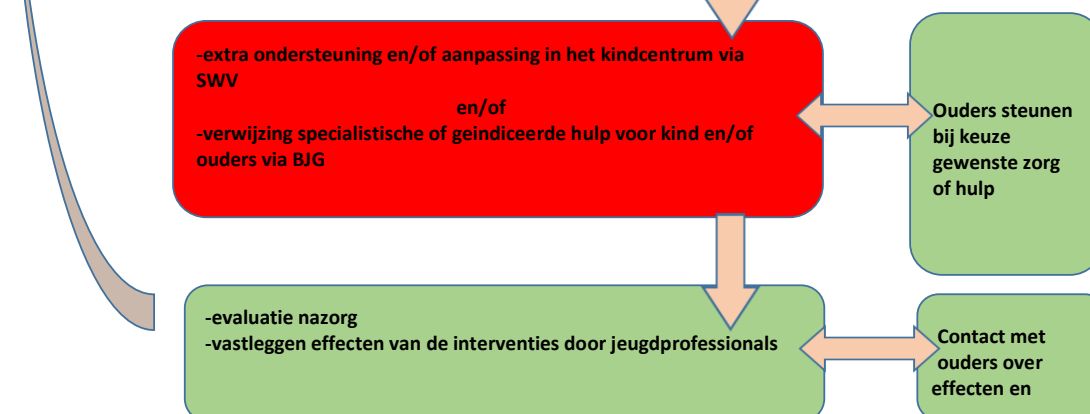
BASISZORG OP HET KINDCENTRUM

BASISZORG AANGEVULD MET EXTRA ZORG

EXTRA GESPECIALISEERDE ZORG OF EXTERNE ZORG

In samenwerking met Gemeente 's-Hertogenbosch en de werkgroep 0-23 (BJG, Divers, GGD, Juvans, MEE, Kanteel Kinderopvang, SWV regio de Meierij PO en VO)